

Datum van inontvangstneming : 17/01/2014

Zaak C-645/13

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

5 december 2013

Verwijzende rechter:

Juzgado de Primera Instancia nº 34 de Barcelona (Spanje)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

28 november 2013

Verzoekende partij:

Cajas Rurales Unidas, Sociedad Cooperativa de Crédito

Verwerende partijen:

Evaristo Méndez Sena

Edelmira Pérez Vicente

Daniel Méndez Sena

Victoriana Pérez Bicénte

JUZGADO DE PRIMERA INSTANCIA NÚMERO 34 DE BARCELONA

Zaak: HYPOTHECAIRE UITWINNING 1746/2012

VERZOEK OM EEN PREJUDICIELE BESLISSING AAN HET

HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE

[OMISSIS]

Barcelona, 28 november 2013

1.- VOORWERP VAN HET GEDING

In het kader van een procedure van hypothecaire uitwinning die is ingeleid door de executerende kredietinstelling nadat verschillende termijnen van een hypothecaire lening onbetaald waren gebleven, hebben de consumenten („geëxecuteerden”) betoogd dat bepaalde contractuele bedingen oneerlijk, en dus nietig zijn. De kredietinstelling betwist die stelling. Op de vraag of de aangevoerde bedingen al dan niet oneerlijk zijn, moet worden beslist door de verwijzende rechter.

2.- FEITEN

Op 4 mei 2007 sloot Cajas Rurales Unidas, Sociedad Cooperativa de Crédito [OMISSIS], bij notariële akte een overeenkomst voor een lening met hypothecaire zekerheid ten bedrage van 282 000 EUR met Evaristo Méndez Sena, Edelmira Pérez Vicente, Daniel Méndez Sena en Victoriana Pérez Bicénte. Bij akte van 21 mei 2009 houdende novatie en uitbreiding van de hypothecaire lening werd het bedrag van de lening verhoogd met 3 694,78 EUR tot een totaalbedrag van 285 694,78 EUR. Nadien[,] op 11 mei 2011, vond bij notariële akte opnieuw novatie plaats en werd het bedrag van de lening nogmaals verhoogd. Daarbij werd tevens een aflossingsvrije periode ingevoerd. De op het onroerend goed gevestigde hypotheek [OMISSIS] [Or 1] [OMISSIS] dekte [OMISSIS] 285 694,78 EUR in hoofdsom, vermeerderd met 17 141,69 EUR aan leningrente over één jaar, 85 708,43 EUR aan verdragingsrente over twee jaar [en] 48 568,11 EUR aan gerechts- en andere kosten.

De kredietnemers lieten vier termijnen van telkens 752,43 EUR onbetaald en voldeden een andere termijn slechts gedeeltelijk; in totaal bleef 3 053,08 EUR onbetaald, wat 88,89 EUR aan verdragingsrente opleverde. Doordat meer dan één termijn onbetaald was gebleven, werd de hypothecaire lening vervroegd opeisbaar. In dat kader werd terugbetaling gevorderd van de nog uitstaande hoofdsom van 277 821,06 EUR, plus 257,89 EUR aan gewone rente over die

hoofdsom. Het aan de kredietinstelling verschuldigde saldo bedraagt in totaal 281 238,92 EUR.

Op 7 december 2012 heeft de kredietinstelling een vordering tot hypothecaire uitwinning ingesteld overeenkomstig de artikelen 681 en volgende van de Ley de enjuiciamiento civil [Spaans wetboek van burgerlijke rechtsvordering; hierna: „LEC”], waarbij zij de voornoemde bedragen heeft gevorderd (zaak 1746/2012).

Bij beschikking van 16 januari 2013 is verlof tot hypothecaire uitwinning verleend ten bedrage van 281 238,92 EUR, vermeerderd met 84 371,68 EUR teneinde de betaling veilig te stellen van de rente die tijdens de uitwinning zou komen te vervallen, alsook van de gerechtskosten, onverminderd latere aflossing. Daarbij is tevens beslist dat de kredietnemers tot betaling zouden worden aangemaand en is het kadaster gelast een certificaat af te geven inzake het eigendomsrecht en andere zakelijke rechten op het betrokken goed alsook een overzicht van de ingeschreven lasten waarmee het goed is bezwaard.

Op 9 mei 2013 is E. Palou Beranabé in rechte verschenen. Zij heeft aangevoerd dat beding 14 van de gesloten overeenkomst voor een hypothecaire lening nietig is op grond dat de daarbij vastgestelde vertragingsrente van 18,75 % oneerlijk is, aangezien die méér dan drie keer de wettelijke interest bedraagt.

Op 17 juni 2013 heeft D. Méndez Sena op zijn beurt aangevoerd dat de betrokken overeenkomst verschillende oneerlijke bedingen bevat, meer bepaald: de door de kredietgever eenzijdig vastgestelde regeling ter bepaling van het opeisbare bedrag, het bodemrentebeding, het beding inzake boetes bij vervroegd aflossen en vergoedingen voor het incassobeheer van opeisbare maar onbetaald gebleven schulden of voor het sturen van betalingsherinneringen, het beding inzake vertragingsrente, het beding inzake vervroegde opeisbaarheid, het [Or 2] beding inzake de royementskosten, het compensatiebeding, het beding inzake de gerechtelijke uitwinning, het beding inzake cessie en beschikbaarstelling, het beding inzake de volgorde van toerekening van [[OMISSIS]] de betalingen, het beding inzake onbeperkte aansprakelijkheid – in plaats van beperkte aansprakelijkheid, zoals bepaald in artikel 140 van de Ley hipotecaria (Spaanse hypotheekwet) –, het beding inzake de grenzen en de omvang van de hypotheek, het beding houdende verbod om tot het verhypothekerde onroerend goed behorende goederen of onderdelen van dat onroerend goed te verhuren, te vervreemden of te bezwaren zonder toestemming van de financiële instelling, het beding inzake de tenlasteneming van de kosten en het beding inzake aanvaarding, door de kredietnemers, dat niet het gerecht van hun woonplaats bevoegd is, maar dat van de plaats waar de financiële instelling is gevestigd. Méndez Sena verzoekt om beëindiging van de procedure of, subsidiair, nietigverklaring van de aangevoerde oneerlijke bedingen.

Bij akte van 27 juni 2013 heeft de executerende kredietinstelling de door de geëxecuteerden aangevoerde bezwaren betwist. Zij heeft gesteld dat de betrokken overeenkomst geen oneerlijke bedingen bevat.

Op 1 oktober 2013 is de in artikel 695, lid 2, LEC bedoelde zitting gehouden en is de procedure geschorst. De verschenen partijen zijn gehoord; het overgelegde bewijsmateriaal is aanvaard en het geding moet door de verwijzende rechter worden beslecht.

3.- NATIONAAL RECHT

Artikel 695, lid 4, LEC.

Op 14 mei 2013 heeft de Spaanse wetgever Ley 1/2013, de 14 de mayo, de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social [wet 1/2013 van 14 mei 2013 houdende maatregelen ter verbetering van de bescherming van hypotheekgevers, schuldsanering en sociale huur; hierna: „wet 1/2013”] in het Boletín Oficial del Estado bekendgemaakt. Die wet heeft volgens de toelichting erbij tot doel de situatie te verbeteren van hypotheekgevers die, ten gevolge van de uitzonderlijke omstandigheden waarin het land door de economische en financiële crisis verkeert, moeilijkheden ondervinden om hun verbintenissen na te komen. Wet 1/2013 is vastgesteld naar aanleiding van het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie (Eerste kamer) van 14 maart 2013 in de zaak [Aziz (C-415/11, nog niet gepubliceerd in de Jurisprudentie)], waarbij is beslist op het door de Juzgado mercantil número 3 de Barcelona ingediende verzoek om een prejudiciële beslissing betreffende de uitlegging van richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993[betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten].**[Or 3]**

In dat arrest heeft het Hof geoordeeld: „Richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten moet aldus worden uitgelegd dat zij zich verzet tegen een regeling van een lidstaat zoals die in het hoofdgeding, waarbij in een procedure van hypothecaire uitwinning geen gronden van bezwaar betreffende het oneerlijke karakter van een aan de executoriale titel ten grondslag liggend contractueel beding kunnen worden aangevoerd en de rechter in de declaratoire procedure, die bevoegd is om te oordelen of dat beding oneerlijk is, geen voorlopige maatregelen waaronder met name de schorsing van de uitwinningprocedure kan opleggen wanneer deze maatregelen noodzakelijk zijn ter verzekering van de volle werking van zijn einduitspraak.”

Wet 1/2013 wijzigt onder meer artikel 695 LEC, dat is opgenomen in boek III, „Gedwongen tenuitvoerlegging en voorlopige maatregelen”, titel IV, „Tenuitvoerlegging van schuldvorderingen”, hoofdstuk V, „Bijzonderheden van de uitwinning van met hypotheek of pand bezwaarde goederen”.

Concreet wordt een vierde grond toegevoegd waarop de geëxecuteerde bezwaar kan aantekenen tegen het gevraagde verlot tot hypothecaire uitwinning (artikel 695, lid 1, 4°, LEC), namelijk „het oneerlijke karakter van een contractueel beding dat aan de uitwinning ten grondslag ligt of op basis waarvan het opeisbare bedrag is vastgesteld”. Artikel 695, lid 2, LEC bepaalt dat de griffier van de rechtbank, ingeval bezwaar wordt aangetekend, de uitwinning opschort en de partijen uitnodigt op een zitting voor de rechter die de uitwinning heeft bevolen, waarop deze de partijen hoort, de overgelegde stukken aanvaardt en binnen twee dagen de door hem redelijk geachte beslissing geeft in de vorm van een beschikking.

De mogelijkheid om de executant tegen te werpen dat de overeenkomst oneerlijke bedingen bevat, is de geëxecuteerden geboden op 15 april 2013 op grond van het reeds aangehaalde arrest Aziz, aangezien de voormelde wijziging van het Spaanse recht nog niet had plaatsgevonden. Daarbij is de hierboven beschreven procedure gevolgd van artikel 695 LEC, dat op 15 mei 2013 in werking is getreden. **[Or 4]**

De bepaling van nationaal recht die concreet van toepassing is op de onderhavige zaak, is het voornoemde artikel 695 LEC, dat in lid 3, in de redactie van wet 1/2013, bepaalt dat „[...] indien de vierde grond wordt toegewezen, de uitwinning wordt beëindigd voor zover het contractuele beding aan de uitwinning ten grondslag ligt. Anders wordt de uitwinning met buitentoepassinglating van het oneerlijke beding voortgezet”. Voor de onderhavige zaak is in het bijzonder lid 4 van artikel 695 LEC relevant, dat bepaalt welke rechtsmiddelen openstaan tegen de beschikking waarbij wordt beslist op het op één van de vier gronden aangetekende bezwaar tegen de uitwinning. Volgens dat lid „kan tegen de beschikking waarbij de beëindiging van de uitwinning of de buitentoepassinglating van een oneerlijk beding wordt gelast, hoger beroep worden ingesteld. Buiten die gevallen staan tegen beschikkingen waarbij over het in dit artikel bedoelde bezwaar wordt beslist, geen rechtsmiddelen open en is de werking ervan beperkt tot de uitwinningsprocedure waarin zij worden gegeven”.

4.- GEMEENSCHAPSRECHT

Richtlijn 93/13/EEG [OMISSIS], in het bijzonder artikel 7, leden 1 en 2, daarvan.

Artikel 7

1. De lidstaten zien erop toe dat er in het belang van de consumenten alsmede van de concurrerende verkopers, doeltreffende en geschikte middelen bestaan om een eind te maken aan het gebruik van oneerlijke bedingen in overeenkomsten tussen consumenten en verkopers.
2. De in lid 1 bedoelde middelen dienen wettelijke bepalingen te omvatten waarbij personen of organisaties die volgens de nationale wetgeving een legitiem belang hebben bij de bescherming van de consument,

overeenkomstig het nationale recht een beroep kunnen doen op de rechtbanken of de bevoegde administratieve instanties om te oordelen of contractuele bedingen die zijn opgesteld met het oog op een algemeen gebruik, oneerlijk zijn, en de passende en doeltreffende middelen aan te wenden om een eind te maken aan het gebruik van deze bedingen. **[Or 5]**

5.- GRONDEN

REDENEN voor de verwijzende rechter om het Hof om uitlegging van bepaalde voorschriften van Unierecht te verzoeken, en VERBAND tussen die bepalingen en de op het hoofdgeding toepasselijke nationale regeling

Bij het onderzoek van het aangetekende bezwaar stelt de verwijzende rechter vast dat bepaalde van de door Méndez Sena aangevoerde bedingen niet als oneerlijk kunnen worden aangemerkt, wat betekent dat tegen deze beslissing geen rechtsmiddel openstaat voor de consument, noch bij de verwijzende rechter, noch bij een andere, hogere rechter. Dat ligt anders voor de bedingen die wél als oneerlijk moeten worden beschouwd: tegen die beslissing kan de kredietinstelling hoger beroep kan aantekenen bij de Audiencia provincial de Barcelona als rechter in tweede aanleg.

Het in artikel 695, lid 4, LEC vervatte stelsel van de rechtsmiddelen die kunnen worden aangewend tegen de beslissing [over de] nieuwe grond van bezwaar tegen de uitwinning die is ingevoerd naar aanleiding van het voormelde arrest Aziz, [OMISSIS], [namelijk dat] de overeenkomst een oneerlijk beding bevat, belet de consument wiens verzoek om nietigverklaring van een oneerlijk contractueel beding wordt afgewezen, een hogere rechter om wijziging van die beslissing te verzoeken, terwijl de kredietinstelling, wanneer de procedure wordt beëindigd of beslist dat het als oneerlijk beschouwde contractuele beding buiten toepassing moet worden gelaten, zich wél tot de rechter in tweede aanleg kan wenden.

Voorts zij erop gewezen dat, naar aanleiding van het voormelde arrest Aziz, wet 1/2013 ook artikel 557, lid 1, LEC heeft gewijzigd. In die bepaling is namelijk een nieuwe grond van bezwaar tegen de gewone – niet-hypothecaire – tenuitvoerlegging ingevoegd, die noch op rechts- noch op arbitrale titels is gebaseerd. Concreet wordt als zevende grond van bezwaar het feit toegevoegd „dat de titel oneerlijke bedingen bevat”.

Zoals reeds is uiteengezet[,] kan de consument die in een hypothecaire uitwinningprocedure het oneerlijke karakter van een beding in de overeenkomst voor een hypothecaire lening aanvoert **[Or 6]**, geen rechtsmiddel aanwenden wanneer het door hem op die grond aangetekende bezwaar wordt afgewezen. Voert de consument datzelfde argument echter aan in een gewone tenuitvoerleggingsprocedure, zij het op grond van een hypotheekakte dan wel op basis van een andere buitengerechtelijke executoriale titel, – naargelang de door de kredietinstelling gemaakte keuze –, dan zal hij, wanneer zijn bezwaar wordt

afgewezen, wél een rechtsmiddel kunnen aanwenden, aangezien de Spaanse wetgever geen wijziging heeft aangebracht in lid 3 van artikel 561 LEC, volgens hetwelk „tegen de beschikking waarbij wordt beslist op het bezwaar hoger beroep kan worden ingesteld dat de uitwinning niet schorst ingeval het bezwaar bij de bestreden beschikking is afgewezen”.

De verwijzende rechter betwijfelt of [de Spaanse wetgever de consument], nu voor hem geen rechtsmiddel openstaat, [met artikel 695, lid 4, LEC] wel doeltreffende en geschikte middelen verschafft om een eind te maken aan het gebruik van oneerlijke bedingen in overeenkomsten tussen consumenten en verkopers, en of de consument een beroep kan doen op de bevoegde rechtbanken – in het onderhavige geval in tweede aanleg – om te oordelen of contractuele bedingen die zijn opgesteld met het oog op een algemeen gebruik, oneerlijk zijn, en de passende en doeltreffende middelen aan te wenden om een eind te maken aan het gebruik van deze bedingen, zoals artikel 7 van richtlijn 93/13/EEG voorschrijft [OMISSIS].

Deze vraag rijst in het concrete geval waarin de rechter in eerste aanleg, na de zaak te hebben onderzocht, zich in die zin zal uitspreken dat bepaalde van de aangevoerde bedingen oneerlijk zijn, wat door de bank kan worden aangevochten, maar dat vele andere daarvan niet oneerlijk zijn, wat door de consument niet kan worden aangevochten. Dit doet twijfel rijzen over de regeling inzake rechtsmiddelen waarin het Spaanse recht voorziet, die voor de verkoper en voor de consument ongelijk is, aangezien voor de consument volstrekt geen rechtsmiddelen openstaan wanneer zijn verzoeken, zoals in het onderhavige geval, worden afgewezen.

[OMISSIS]

[OMISSIS] [hierna weergegeven prejudiciële vragen][OMISSIS]Gelet op een en ander

BESLIST DE VERWIJZENDE RECHTER,

alvorens een beschikking te geven waarbij hij uitspraak doet op het bezwaar dat tegen de hypothecaire uitwinning is aangetekend op grond dat de tussen partijen gesloten overeenkomst voor een hypothecaire lening verschillende oneerlijke bedingen bevat, de behandeling van de zaak te schorsen, en

het Hof van Justitie van de Europese Unie krachtens artikel 267 VWEU te verzoeken om een prejudiciële beslissing over de volgende twee vragen betreffende de uitlegging van artikel 7, [leden] 1 en 2, van [Or 8] richtlijn 93/13/EEG [OMISSIS]:

Eerste vraag. Moet ervan worden uitgegaan dat geen doeltreffende en geschikte middelen worden geboden om een eind te maken aan het gebruik van oneerlijke bedingen in overeenkomsten tussen consumenten en verkopers en dat inbreuk

wordt gemaakt op het recht een beroep te doen op de bevoegde rechtbanken om te oordelen of contractuele bedingen die zijn opgesteld met het oog op een algemeen gebruik, oneerlijk zijn, en de passende en doeltreffende middelen aan te wenden om een eind te maken aan het gebruik van deze bedingen, wanneer de wettelijke regeling van een lidstaat de consument niet de mogelijkheid biedt een rechtsmiddel voor een hogere rechter aan te wenden ingeval zijn in het kader van een hypothecaire uitwinningsprocedure ingediende verzoek om een contractueel beding buiten toepassing te laten op grond van het oneerlijke karakter daarvan, wordt afgewezen?

Tweede vraag. Zo ja, kan de nationale rechter de consument, teneinde hem een passende en doeltreffende bescherming te bieden tegen oneerlijke bedingen, ambtshalve het recht verlenen om zich tot een hogere rechter te wenden met het oog op wijziging van de beslissing van de rechter in eerste aanleg tot afwijzing van zijn verzoek om een contractueel beding op grond van het oneerlijke karakter ervan buiten toepassing te laten?

[OMISSIS]

[OMISSIS] [procedureregel]

De onderhavige beslissing is onherroepelijk; er kunnen geen rechtsmiddelen tegen worden aangewend.

Aldus beslist en ondertekend.

[Ondertekening]